

Dominikánska republika – Koloniálne mesto

Santo Domingo

SD pozostáva z historickej časti hlavného mesta Dominikánskej republiky na ostrove Hispaniola. Okrem toho z historických miest La Isabela a La Concepción de la Vega – lokality, ktoré pripomínajú začiatky španielskej kolonizácie Ameriky.

Hlavné mesto Santo Domingo založil na južnom brehu ostrova na pobreží Karibského mora, pri ústí rieky Rio Ozama, 4. augusta 1498 Kolumbov brat Bartolomé Colón. Najstaršiu časť mesta predstavuje okolie Kolumbovho parkového námestia – Parque Colón, s Katedrálou Santa María la Menor, postavenou v španielskom renesančnom slohu (1521 – 1541). Z vnútrozemia námestie vymedzuje stará radnica – Casa Consistorial, oproti nej jednoposchodový arkádovitý Palacio de Borgellá z 19. storočia. Bližšie k rieke sa uplatňuje typická španielska koloniálna zástavba až po Calle de las Damas (korzo), ktorá pri ústí končí mohutnou pevnosťou Fortaleza. Jej súčasťou je uvitacia veža – Torre del Homenaja. Calle de las Damas končí slávnostnou bránou v mestskom múre – Puerta de San Diego, postavenou v rokoch (1540 – 1555). Cez ňu sa prichádza k rieke a k zvyškom mohutnej pevnosti na kopci – Alcazar de Colón, ktorú dal v maurskom štýle postaviť Diego Colón (1509). Nazývajú ju aj Kolumbovým zámkom, lebo v nej žila až do vymretia Kolumbova rodina. Medzi najkrajšie sakrálné stavby ostrova možno zaradiť Kostol Iglesia y Convento de Nuestra Señora de las Mercedes, ktorý po viacerých pustošeniach znovu obnovili.

Druhú časť svetového dedičstva – La Concepción de la Vega možno dosiahnuť po komunikácii Carretera Duarte, vedúcej zo Santo Domingo 125 km do vnútrozemia medzi Cordillera Central a severnou Cordillera Septentrional. Zo starého Kolumbovho mesta La Vega Vieja po zemetrasení (1562) zostali len muriviská pevnosti, katedrály a kláštora.

Tretia samostatná časť svetového dedičstva – bývalá osada La Isabela je prvým urbanistickým centrom európskej civilizácie v Amerike, prvou španielskou kolóniou v Novom Svete, založenou Krištofom Kolumbom na druhej ceste v roku 1493.

Koloniálne mesto Santo Domingo je súčasťou SD od roku 1990 (Banff).

Filipíny – Barokové kostoly Filipín

SD zahŕňa tieto štyri kostoly: San Augustín v hlavnom meste Manile za hradbami, kostol Nuestra Señora de la Asunción v meste Santa María v provincii Ilocos Sur na severozápade ostrova Luzon, kostol Santo Tomás de Villanueva nad riekou Tunag Boc a mestom Miagao v provincii Iloilo na ostrove Panay a Kostol San Augustín v meste Paoy v provincii Ilocos Sur na severe ostrova Luzon.

Všetky štyri kostoly patria rímsko-katolíckej cirkvi. Ich architektonický štýl prispôbili podmienkam Filipín a mal významný vplyv na neskoršiu architektúru kostolov súostrovia. Charakterizuje ho spojenie európskych sakrálnych stavieb s miestnymi tradičnými ozdobnými motívmi a osobitnými stavebnými materiálmi. Kostol San Augustín v Manile postavili v roku 1571 ako prvý kostol na ostrove Luzon, a to hneď po dobytí hlavného mesta Španielmi. Usadili sa tu augustiniáni, ktorí začali šíriť kresťanstvo na Filipínach.

Na rozdiel od iných kostolov, ktoré sa prispôbili španielskej tradícii ich umiestnenia na centrálnom námestí, Kostol Nuestra Señora de la Asunción v Santa María s príľahlým kláštrom (konventom) postavili na kopci, pričom celý komplex obstavali obrannými múrmi. Neobvyklé je tiež umiestnenie kláštora paralelne s fasádou kostola a samostatnej zvonovej veže.

Augustiniánsky Kostol Santo Tomás de Villanueva postavili v roku 1731 na najvyššom bode mesta Miagao. Jeho veže slúžili ako pozorovateľne proti moslimským pirátskym nájzdom, počas ktorých ho v rokoch 1741 a 1754 zničili.

Kostol San Augustín v Paoy považujú na Filipínach za najvýznamnejšiu ukážku „zemetrasného baroka“. Začali ho stavať v roku 1694 na mieste, ktoré obsadili augustiniáni už v rokoch 1593 a 1686. Výstavbu ukončili v roku 1710. Pozdĺž obrovskej voluty postavili 14 oporných pilierov, ktoré podopierajú menšiu. Neskôr pristavili zvonovú kamennú koraločervenú vežu, taktiež chránenu proti zemetraseniu.

Barokové kostoly Filipín sú súčasťou SD od roku 1993 (Cartagena).

Irak – Hatra

Hatra predstavuje bývalé partské opevnené mesto a neskoršie hlavné mesto štátu Araba (Arabaya), ktorému začiatkom 1. storočia vládol Sanating/Sanatrúq – vládca prvého arabského štátu. Mesto postavili pri vodných zdrojoch na pravom brehu rieky Thartár medzi Eufratom a Tigrisom, na polopúštnnej plošine Džazír, prechádzajúcej do púšte (Al Jezira). Už v 1. stor. pred n. l. bolo opevnené. Predpokladá sa, že opevnenia sa začali stavať už v období panovania Arsaka I., keď Partia v roku 238 pred n. l. získala nezávislosť.

V 2. storočí sa Hatra stala hlavným mestom prvej kráľovskej arabskej dynastie a mestom boha Šamaša. V tomto období zaznamenala najväčší rozvoj. Ten sa zastavil, keď ju v roku 270 n. l. obsadili perzskí Sasánovci a kráľ Šapura I. nariadil jej zničenie. Nezabránil tomu ani opevnenia, ktoré odolali útokom Rimanov – légiiám cisára Trajána v roku 116 a légiiám Septima Severa v roku 198.

Hatru chránili dve hradby dlhé 8 km a 6 km, vzdialené od seba 500 m a spevnené 60 veľkými vežami, medzi každou dvojicou z nich s 9 menšími baštami. Na obvode múrov vyhlbili až 20 m širokú priekopu. Do mesta sa vstupovalo štyrmi bránami, jednou z každej svetovej strany. V jeho strede stál kamenný chrámový komplex boha slnka Šamaša, obklopený Šamašovým múrom s rozmermi 437 x 320 metrov. Tento posvätný areál bol rozdelený na dve časti. Hlavný palác oproti chrámu pozostával z viacerých veľkých budov. K zreštaurovanému helenistickému chrámu sa prichádzalo dvojistou kolonádou.

V ostatných častiach mesta vybudovali 9 chrámov, množstvo palácov a rezidencií, kúpele, hipodóm a pri jazere amfiteáter.

Osobitnú pozornosť v ruinách Hatry si vyžadujú vežovité náhrobky a súbory kamených sóch z vápenca, mramoru a sádrovca, znázorňujúce členov panovníckych rodín, kňazov, miestnych bohov a postavy z antickej mytológie.

Hatra je súčasťou SD od roku 1985 (Paríž).

Mexiko – Historické centrum mesta Morelia

Historické centrum mesta Morelia začalo vznikať v roku 1537 v nadmorskej výške 1941 m, keď neďaleko indiánskeho sídla Guayangareo predstaviteľ františkánov Juan de San Miguel dal postaviť františkánsky kláštor. V roku 1541 mesto premenovali na Valladolid a v roku 1580 určili za biskupské sídlo, do ktorého umiestnili významnú inštitúciu vyššieho vzdelávania – Colegio de San Nicolás (dnes Universidad Michoacana).

Valladolid sa počas bojov za nezávislosť Mexika stal významným centrom odboja. V roku 1810 ho obsadil Miguel Hidalgo, neskoršie sa o to pokúšal valladolidský rodák José Maria Morelos y Pavón, podľa ktorého v roku 1828 mesto aj pomenovali. Výstavba mesta postupne pokračovala v blokoch oddelených kolmými pozdĺžnymi a priečnymi ulicami. Základným stavebným materiálom, najmä pôvodných 249 kultúrnych pamiatok, sa stal ružovkastý trachyt. Z neho v roku 1640 začali stavať Katedrálu, ktorá od roku 1705 tvorí hlavnú budovu na námestí Zócalo. Charakterizujú ju dve až 70 m vysoké veže a barokovo-neoklasicistická architektúra s bohatou výzdobou. Vo vnútri upútajú najmä oltáre vyrobené v rokoch 1846 – 1855, maľby Miguela Cabrera a Ibarra, sochy, pozlátené doplnky a organ.

Z trachytu postavili aj neďaleký vládny palác – Palacio de Gobierno a viaceré zo 41 najvýznamnejších historických budov, z toho 21 kostolov.

K svetským významnejším stavbám patrí Palacio Municipal, Casa de Morelos, s múzeom, Palacio de Justice s Museo Regional Michoacano, Palacio Clavijero – jezuitská škola (1660) a nadväzujúca tržnica Mercado de Dulces a ďalšie. Z 15 námestí a záhrad vyniká najmä Jardin de las Rosas.

Historické centrum mesta Morelia je súčasťou SD od roku 1991 (Kartágo).

Spracoval: Jozef Klinda